

Förfrågan om risk för exponering för ftalaten DINP i tarkettgolv med golvvärme i förskolelokal

Inkommen förfrågan från Bygg- och miljöavdelningen, Bräcke kommun, Jämtland 2017-04-24

”Vi på bygg- och miljöavdelningen på Bräcke kommun har tillsyn enligt miljöbalken över bland annat förskolorna här i kommunen. Nu har en ny förskola startats och där lade man in ett bullerdämpande golv. I produktbeskrivningen står det att det ska vara ftalatfritt men inom parentes står det 'förutom återvunnet material'. Till saken hör att de också lagt in golvvärme i förskolan. På Basta online kan man läsa: Produkten innehåller 1 - 5% DINP. Innehåller mjukgöraren DINP i en halt över 0,1 % och klarar därför inte BASTA- eller BETA-kriteriet 5 - hormonstörande ämnen. Ingen DINP är tillsatt i produkten utan kommer ifrån inblandning av återvunnet material.

- Vilken risk kan de innebära för förskolebarnen (och förstås för personalen) att vistas i lokaler där man lagt in det här golvmaterialet?
- Jag undrar också om ni vet om det är möjligt att göra mätningar av nivån av DINP i luften eller i damm?

Svar från Klinisk miljömedicin norr 2017-04-26, Yrkes- och miljöhygieniker Hanna Lindström

Jag har utgått ifrån kemikalieinspektionens rapport från 2015 bl. a. för att besvara din förfrågan: Phthalates which are toxic for reproduction and endocrine-disrupting – proposals for a phase-out in Sweden(http://www.kemi.se/global/rapporter/2015/report-4-15-phthalates.pdf? t_id=1B2M2Y8AsgTpgAmY7PhCf%3d%3d& t_q=dinp& t_tags=language%3asv%2csiteid%3a007c9c4c-b88f-48f7-bbdc-5e78eb262090& t_ip=10.16.51.100& t_hit.id=KemI Web Models Media SiteMediaData/ a99a66a5-24bb-43cc-868b-53da048de3d6& t_hit.pos=9).

Ftalater är en grupp av ämnen med olika egenskaper, toxicitet och användningsområde där reproduktionstoxiciteten ökar med kortare kolkedjor.

De lågmolekylära ftalater (upp till sex kol i kolkedjan) är klassificerade som reproduktionsstörande och räknas som särskilt farliga ämnen (SVHC - substances of very high concern) enligt EU:s kemikalielagstiftning (REACH) och tretton ftalater finns upptagna på kandidatförteckningen i REACH (se tabell s.29 i ovan nämnd rapport). Fyra av dessa (DEHP, DBP, BBP och DIBP) finns dessutom med på tillståndsbilagan (bilaga XIV, Reach). Det innebär att DEHP, DIBP, DBP och BBP inte får tillverkas eller introduceras på EU-marknaden from 21 Februari 2015 utan ett särskilt godkännande.

DINP hör till gruppen högmolekylära ftalater med sju till 13 kolkedjor och har använts som ett mindre farligt alternativ till användning av DEHP, DIBP, DBP och BBP i exempelvis golvtillverkning. Högmolekylära ftalater är registrerade i enlighet med EU:s kemikalielagstiftning (REACH) och är oklassificerade vad gäller hälso- och miljörisker. Dvs utifrån den kunskap som finns idag har de europeiska myndigheterna inte klassat DINP som reproduktionsstörande. Enligt Kemiska ämnen (<http://www.prevent.se/kemiskaamnen/amnen/6847/toxicology>, 2017-04-25) har DINP eller kan ha hormonstörande verkan.

Det finns inga allmänna förbud mot ftalater i artiklar men restriktioner för användningen i leksaker eller barnartiklar, kosmetikaprodukter, material i kontakt med livsmedel samt elektrisk och medicinsk utrustning. Exempelvis får leksaker och barnartiklar inte innehålla > 0.1% av de lågmolekylära ftalater DEHP, DBP, och BBP. De högmolekylära ftalater DINP, DIDP and DNOP får inte förekomma i > 0,1 % i leksaker och barnartiklar som barn kan placera i munnen. Det finns exempelvis också restriktionerna för användning av DEHP, DBP, BBP, DINP and DIDP i material som kommer i kontakt med livsmedel.

Det här är de användningsområden för DINP, DIDP and DNOP där en risk har kunnat påvisas efter omfattande riskbedömningar av europeiska myndigheter, baserat på den kunskap som finns idag.

I kemikalieinspektionens rapport (s. 44 i nämnd rapport) nämns Tarkett's utfasningsarbete av ftalater. Ni kanske även kan kontakta dem och diskutera frågan?

Utifrån den kunskap som finns idag tycker jag inte det finns skäl att göra en provtagning av DINP i den beskrivna inomhusmiljön. Om det inte tidigare gjorts tycker jag ni kan prioritera att se över och slänga äldre plastleksaker som barnen kan stoppa i munnen samt hålla bra städrutiner för att minska exponeringen. Jag tror inte golvvärmen i förskolan har någon större betydelse för exponeringen/ger en ökad risk.

Hanna Lindström
Yrkes- och miljöhygieniker
Klinisk miljömedicin norr
Arbets- och miljömedicinska kliniken
Norrlands universitetssjukhus

Kontakt: Tel. 090-785 24 50 (teamsekreterare)